

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

Ways in Developing the Quality of the Thai Government's Management in the Coronavirus (COVID-19) Situation

นฤมล อนุนสณัฒน์¹ อมเรศ กลิ่นบัวแก้ว²

Nalaumon Anusonphat, Amares Kinbuakaew

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลออนไลน์ และทำการสังเคราะห์จำนวนทั้งหมด 27 เล่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีเกณฑ์ในการเลือกเอกสาร จากความจริง ความถูกต้องน่าเชื่อถือ การเป็นตัวแทน และความหมายที่มีความชัดเจน การสังเคราะห์เนื้อหาสาระ เฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลออนไลน์ โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปรวมด้วยการสังเคราะห์วิธีเชิงคุณภาพซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการวิจัยเชิงระบบได้ดี ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน 2) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ 3) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านวัคซีน 4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลัง 5) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน 6) การพัฒนา

Received: 2021-07-22 Revised: 2021-08-02 Accepted: 2021-08-02

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: analaumon@aru.ac.th

²สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม Office of Small and Medium Enterprise Promotion

คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านบริการสาธารณะ และ 7) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านมาตรการการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ (Keywords): แนวทาง; การพัฒนาคุณภาพ; การบริหารจัดการภาครัฐ; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

Abstract

This research paper aimed at studying the ways in developing the quality of the Thai Government's management in the Coronavirus (COVID-19) situation. It was qualitative research. The research was performed by synthesizing documents obtained from concerned agencies, textbooks, academic documents, researches, thesis, articles, journals, data from electronic media, internet, and online database; 27 volumes were synthesized. Data were collected with the use of criteria in selecting documents, including accuracy and reliability, representativeness, and clarity of definition. The synthesis of contents and essences only of the findings contained in the documents from concerned agencies, textbooks, academic documents, researches, thesis, articles, journals, data from electronic media, internet, and online database, was performed by using the method of descriptive synthesis and narrative summary, using qualitative synthesis which helped in understanding the research systematically. It was found from the research that in the study of ways in developing the quality of the Thai Government's management in the Coronavirus (COVID-19) situation, the researcher found a new body of knowledge including 1) the development of quality of government's management of risks related to education and classroom, 2) the development of quality of government's management in providing remedy and stimulating the economy, 3) the development of quality of government's management in vaccination, 4) the development of quality of government's management in money and finance, 5) the development of quality of government's management in quality of people's lives, 6) the development of quality of government's management in public service, and 7) the development of quality of government's management in measures for monitoring, preventing, and controlling Coronavirus (COVID-19).

Keywords : Ways; Development of Quality; Government's Management; Coronavirus (COVID-19)

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางและรุนแรง แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทย จะประสบความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมโรค แต่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และกระจายสู่วงกว้างในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ กระทบต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตามปกติของประชาชนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จำเป็นต้องให้ความสำคัญและเพิ่มความเข้มข้น ในการดำเนินมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้ภาครัฐได้มีการจัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของภาครัฐและการให้บริการประชาชน ปรับสมดุระบบบริหารจัดการภาครัฐ และพัฒนาระบบบุคลากรอันเป็นพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนา ด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ ภายใต้หลักการ “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ได้อย่างตรงจุด โปร่งใส มีคุณภาพ และมาตรฐานเทียบเท่าสากล รวดเร็ว ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ ตั้งแต่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมี 2 เป้าหมายระดับ ประเด็น ได้แก่ 1) บริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และ 2) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการยกระดับการให้บริการประชาชนโดยพัฒนาช่องทางการรับบริการที่รวดเร็วและง่ายขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์หรือภาวะฉุกเฉิน เช่น ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ภาครัฐมีการพัฒนาการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลที่สะดวกและตอบสนองต่อประชาชนมากขึ้น และความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ร้อยละ 86.25 สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการภาครัฐที่สามารถสื่อสารและสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนที่รับบริการได้อย่างทันทีทันใด และแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานโดยเท่าเทียมกันอย่างรอบคอบ มุ่งมั่น เต็มใจที่จะช่วยเหลือประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

รัฐจึงมีมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นการโอนเงินเยียวยาในช่วงที่มีการล็อกดาวน์ ซึ่งดำเนินการได้ครอบคลุม โดยผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมที่ว่างงานจะได้รับเงินสิทธิประโยชน์และสำหรับผู้ประกันตนที่ยังมีงานทำแต่ได้รับผลกระทบจะสามารถใช้สิทธิเหตุผลวิสัยซึ่งมีผู้มาใช้สิทธิกว่า 8 แสนรายในช่วงไตรมาสสอง สำหรับแรงงานนอกระบบประกันสังคมทั้งในและนอกภาคเกษตรต่างก็ได้รับเงินเยียวยาเช่นเดียวกัน ซึ่งแท้จริงแล้วแรงงานไทยยังอยู่ในระบบประกันสังคมเพียงหนึ่งในสามของแรงงานทั้งหมด ทำให้เมื่อเกิดเหตุวิกฤต ภาครัฐจึงต้องใช้งบประมาณในการเยียวยาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการขยายขอบเขตโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคมให้แรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคมจะเป็นวิธีป้องกันความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของ

ประเทศได้ในระยะยาวในวิกฤตย่อมมีโอกาส ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ใช้ข้อมูลเชิงลึกในรายละเอียด เพื่อกออกแบบมาตรการการช่วยเหลือที่ทันกาล ครอบคลุม และตรงจุด ทั้งในมิติการคลัง การเงิน และการสร้างงานให้มีความเพียงพอรองรับผู้ได้รับผลกระทบ จากข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานประกันสังคม สะท้อนว่าแรงงานได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด 19 มาก โดยโครงสร้างตลาดแรงงานไทยที่ผู้ประกอบการมีความระมัดระวังในการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานอาจทำให้ตัวเลขผู้ว่างงานและผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมที่ขอรับสิทธิประโยชน์กรณีว่างงานปรับเปลี่ยนไม่มาก เท่ากับความรู้สึกของสังคม แต่ตัวเลขเสมือนว่างงานรวมถึงตัวเลขผู้ประกันตนที่ยังมีงานทำแต่ได้รับผลกระทบและใช้สิทธิเหตุสุดวิสัย แสดงให้เห็นผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งข้อมูลจากแบบสำรวจภาวะการทำงานทำของประชากรมีส่วนสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างของข้อมูลแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่ประเทศยังมีไม่มากนัก ทั้งนี้ หากเราสามารถบูรณาการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการขึ้นทะเบียน ทั้งในช่วงก่อนหน้าและในช่วงวิกฤตนี้ เช่น ข้อมูลบัตรสวัสดิการผู้มีรายได้น้อยและข้อมูลเงินช่วยเหลือโครงการเราไม่ทิ้งกัน เป็นต้น จะช่วยให้สำนักงานสถิติแห่งชาติสามารถให้ความสำคัญกับการสำรวจเชิงลึกในส่วนที่ข้อมูลทางการยังไม่ครอบคลุม และจะเปิดโอกาสให้ผู้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสามารถดำเนินการเชิงรุกด้วยการให้ความช่วยเหลืออย่างตรงจุด เช่นเดียวกับในหลายประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ได้รับผลกระทบเป็นฝ่ายขึ้นทะเบียน ซึ่งไม่เพียงทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็วและประหยัดต้นทุนในการบริหารจัดการ แต่จะเอื้อให้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมมีความต่อเนื่องและทำให้ประเทศมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (มณฑล ภิปิตถาญจน์, 2564) จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ในสถานการณ์สภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

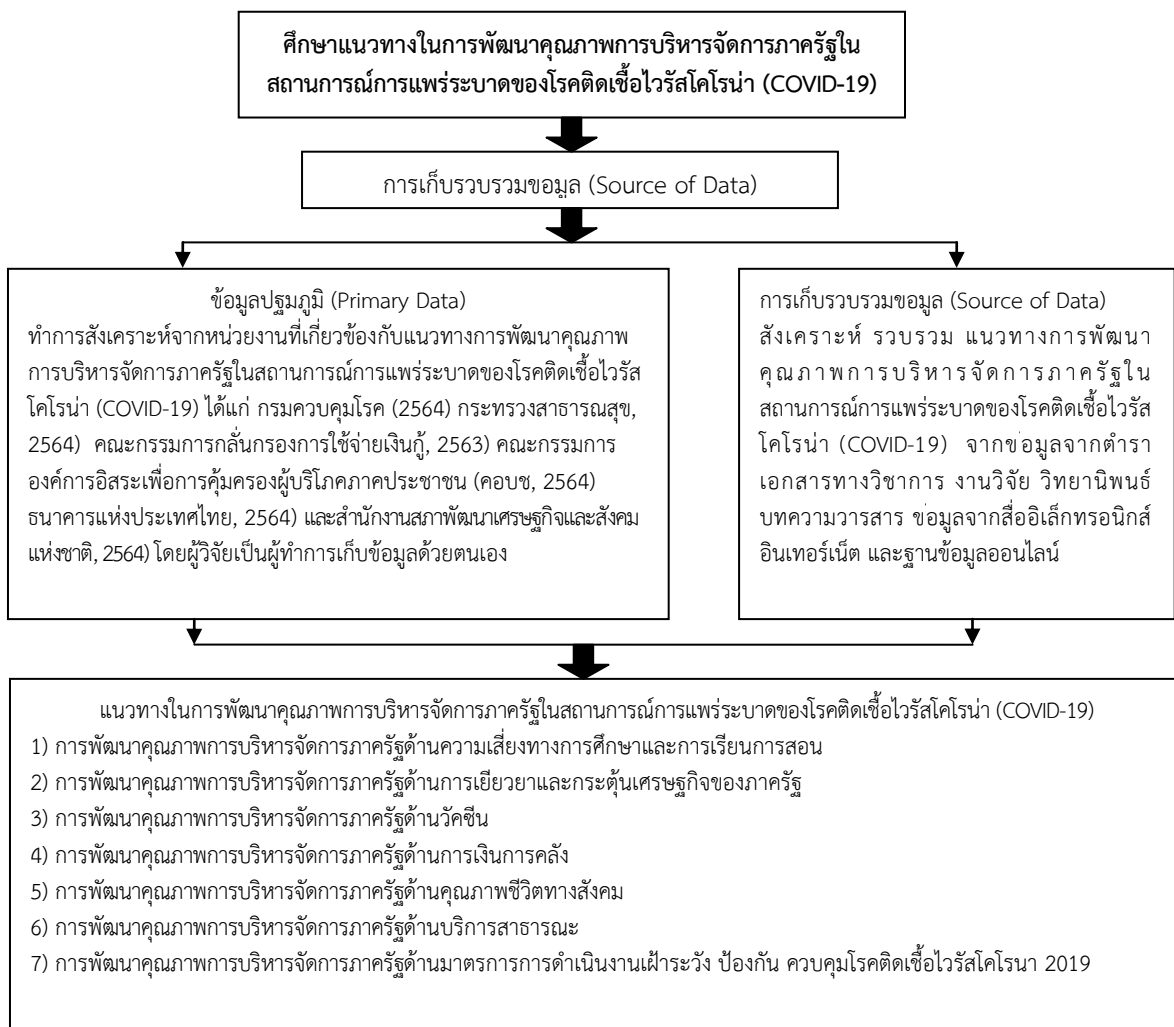
เพื่อศึกษาศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ขอบเขตการวิจัย (Research Scope)

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทาง การพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โดยหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ 1) ด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน 2) ด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ 3) ด้านวัคซีน 4) ด้านการเงินการคลัง 5) ด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน 6) ด้านบริการสาธารณะ และ 7) ด้านมาตรการการดำเนินงาน

เผื่อระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 พร้อมทั้งขอบเขตข้อมูลที่เชื่อมโยงกับการจัดการภาครัฐ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แล้วทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

1.1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน

1.2 ด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

1.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านวัคซีน

1.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านการเงินการคลัง

1.5 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน

1.6 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านบริการสาธารณะ

1.7 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ด้านมาตรการการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Source of Data)

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้แก่ กรมควบคุมโรค (2564) กระทรวงสาธารณสุข (2564) คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ (2563) คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน (2564) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษา สังเคราะห์ รวบรวม แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จากข้อมูลจากตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลออนไลน์ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกเอกสาร ดังนี้

2.2.1 ความจริง (Authenticity) หมายถึง ต้องคัดเลือกเอกสารที่เป็นเอกสารที่แท้จริง (Origin) การพิจารณาว่าเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลแท้จริงหรือไม่ จะเกิดขึ้นจากการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือหน่วยงานที่เขียนเอกสารว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่อย่างไร

2.2.2 ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายถึง ต้องคัดเลือกเอกสารด้วยการพิจารณาว่าเอกสารนั้นจะต้องไม่มีข้อมูลที่ผิดพลาด บิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

2.2.3 การเป็นตัวแทน (Representativeness) หมายถึง เอกสารนี้ต้องสามารถใช้แทนหรือเป็นแบบฉบับที่แทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ และข้อมูลในเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.4 ความหมาย (Meaning) หมายถึง เอกสารต้องมีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายโดยการพิจารณาข้อมูลในเบื้องต้นว่าเอกสารที่นำมาพิจารณามีข้อมูลใดที่เป็นนัยสำคัญหรือมีความหมายให้กับกรวิจัย การตีความเอกสารบางประเภทจึงสามารถที่จะตีความทั้งในระดับที่เป็นข้อเท็จจริงและตีความข้อมูลที่เป็นนัยที่ซ่อนแฝงอยู่ (Scott, 1990)

การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์เนื้อหาสาระ เฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตำรา เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลออนไลน์ โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปรวม ด้วยการสังเคราะห์วิธีเชิงคุณภาพซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการวิจัยเชิงระบบได้ดี

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐแนวทางที่ใช้ในการจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนคือในรูปแบบการเรียนโดยใช้สื่อและใบงาน (On-hand) แบบเรียนปกติที่โรงเรียน (On-Site) และเรียนแบบออนไลน์ (On-line) การจัดการเรียนการสอนผ่านทีวี (On-Air) ผ่านระบบดาวเทียม ระบบเคเบิลทีวี (Cable TV) และระบบ IPTV ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน การเรียนการสอนแบบ ON-Demand ผ่านทางเว็บไซต์ DLTV ช่อง Youtube และแอปพลิเคชัน DLTV บนสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ต และจัดการสอนผ่านทางระบบ Video Conference หรือระบบบริหารจัดการเรียนการสอน (LMS) ของโรงเรียน ตามมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างเคร่งครัด และเป็นการเตรียมความพร้อมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ผ่านทางไลน์ในห้องเรียน มีการเช็คชื่อผู้เรียนทางไลน์ และสำหรับนักเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์การเรียนแบบออนไลน์ โดยครูให้ผู้ปกครองมารับหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงาน ไปเรียนที่บ้าน

โดยให้ผู้ปกครองดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง เพื่อให้คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสภาวะวิกฤติเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ยังคงมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถยืมหนังสือหรือของเล่นกลับบ้านได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

2. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

ภาครัฐได้เร่งรัดออกมาตรการการเยียวยาและบรรเทาผลกระทบที่ได้รับจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมีมาตรการดูแลและเยียวยาเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย เช่น ธนาคารมีการลดดอกเบี้ยแก่ลูกหนี้มีการปรับโครงสร้างแก่ลูกหนี้ มีมาตรการการให้กู้ยืมสินเชื่อที่มีเงินดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าปกติ และขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ การเลื่อนการชำระภาษีรถยนต์และใบขับขี่เพื่อบรรเทาผลกระทบให้แก่ประชาชน รวมทั้งมาตรการชดเชยรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนหรือประกันสังคมมาตรา 33 มีมาตรการลดการชำระค่าน้ำค่าไฟและขยายระยะเวลาการชำระค่าไฟออกไปอีก รวมทั้งมีมาตรการพักชำระหนี้ให้ในบางธนาคาร โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ ให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการที่ประชาชนคนไทยได้รับผลกระทบจากการหารายได้ที่มีไม่เพียงพอ และความยากลำบากในการหารายได้ ของประชาชนที่ไม่สามารถจำหน่ายสินค้าและบริการได้

แนวโน้มการแก้ไขปัญหาและการบริหารจัดการภาครัฐพยายามฟื้นตัวเศรษฐกิจจากการเยียวยาของภาครัฐอาจฟื้นตัวได้ช้า โดยเฉพาะแรงงานในภาคบริการผู้ประกอบการธุรกิจ และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ซึ่งปัจจุบันเน้นการเยียวยาให้แก่ประชาชนก่อน การช่วยเหลือเยียวยายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทั้งนี้ แรงงานสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาคการคลังและการส่งออกสินค้า ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนอยู่บ้านสั่งสินค้าหรือเครื่องอุปโภคบริโภคออนไลน์และส่งสินค้าทางบริษัทขนส่งแทนการไปจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคตามแหล่งจำหน่าย ภาครัฐเร่งดำเนินมาตรการด้านการเงินและการคลังเพื่อเยียวยาฟื้นฟูให้ประชาชนได้มีกินมีใช้ เพื่อช่วยประคับประคองเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นช่วงเวลานี้ไปได้ โดยการกู้เงินของภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการเยียวยาของภาครัฐเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการระบาด นโยบายของรัฐเพิ่มเติมจาก พ.ร.ก. กู้เงินฯ ฉบับใหม่ มีแผนการจัดหาและการกระจายวัคซีนของไทยที่มีความชัดเจนมากขึ้น และคาดว่าเศรษฐกิจการส่งออกสินค้าที่ขยายตัวดี ประชาชนได้รับการสนับสนุนเศรษฐกิจจากภาครัฐต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทยอยฟื้นตัวและเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้มากขึ้นในอนาคตข้างหน้า

3. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านวัคซีน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการวัคซีนวัคซีน มี การทบทวนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) การประเมินความเสี่ยง และภูมิคุ้มกันทบทวนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านวัคซีน เพื่อนำข้อมูลแก้ไขปัญหา

และการบริหารจัดการ การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในวงกว้างผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการฉีดวัคซีน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันวัคซีนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้ง พ.ศ. 2555 ในการบริหารจัดการด้านวัคซีน เพื่อให้ประชาชนได้รับวัคซีนครบทุกคน และมีการวางแผนเตรียมการการผลิตวัคซีนเองของประเทศ ไทย เช่น โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์วิจัยวัคซีน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สามารถสร้างวัคซีน ตลอดจนทดสอบการฉีดวัคซีนให้กับอาสาสมัครผู้ผ่านการคัดกรองเพื่อตอบสนองของภูมิคุ้มกันต่อวัคซีน ภายใต้การวิจัยของทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ พยาบาล ทีมนักวิจัยเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในความปลอดภัย และมั่นใจในความปลอดภัยสูงสุดของการทดสอบฉีดวัคซีน จนประสบความสำเร็จ และสามารถผลิตและพร้อมฉีดให้กับอาสาสมัคร ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จอีกขั้น ที่จะสามารถนำวัคซีนมาฉีดให้กับประชาชนจากภาครัฐและสามารถกระตุ้นให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น

4. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลัง

ภาครัฐมีการช่วยเหลือและบริหารจัดการในช่วง การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยการก้ำยืมเพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกด้าน มีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านการเงินการคลัง ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ในด้านงบประมาณ บัญชี การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการบริหารจัดการทรัพยากร มีการบริหารจัดการทางการเงินการคลังที่รัดกุม รอบคอบและเป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มีการกู้เงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อช่วยเหลือประชาชน และผู้ประกอบการธุรกิจมีเงินหมุนเวียนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น การจ่ายเงินช่วยเหลือผ่านแอปเราชนะ แอปกระเป๋าตัง แอปเรารักกัน กระทรวงการคลังมีอำนาจในการกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาบรรเทาผลกระทบให้ภาครัฐ มีกลยุทธการบริหารจัดการความเสี่ยงหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น เพื่อผลักดันการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลังให้กลับสู่ภาวะปกติ และมีความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการเบิกจ่าย ด้านการบัญชีภาครัฐ ด้านการตรวจสอบภายในภาครัฐ และด้านปลอดความรับผิดทางละเมิด มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ อีกทั้งยังมีการกระตุ้นและส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลัง

5. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน

ในวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำภาครัฐมีการวางแผนเตรียมความพร้อมกับการทำงานเชิงรุกและการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการที่ตอบสนองนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของภาครัฐ ส่วนชุมชนท้องถิ่นมีมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เข้มแข็งเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีระบบบริการ

สุขภาพชุมชนการตรวจ คัดกรองบุคคลที่เดินทางมาจากกลุ่มเสี่ยงหรือพื้นที่สีแดง เพื่อรักษาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาประชาชนให้มีการปรับตัวในวิถีชีวิตที่รู้จักการดูแลป้องกันตัวเอง การเว้นระยะห่างทางสังคม การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน การทำเครือข่ายอาสาสมัคร การดูแลกันเองในท้องถิ่นและชุมชน เพื่อจัดการกับโรคระบาดที่เกิดขึ้น มีการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ เช่น การล็อกดาวน์ในพื้นที่สีแดง เพื่อป้องกันจากบุคคลในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดเชื้อ เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และมีมาตรการดูแลทางสังคมให้แก่ประชาชน ให้ความรู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ต่อประชาชนและส่วนท้องถิ่นที่ทำให้สังคมตระหนักมากขึ้นในเรื่อง การกระจายอำนาจ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในการสู้ภัยโควิด 19 ในเรื่องการควบคุมโรคระบาด ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่ให้มีคุณภาพที่ดี และมีแผนงานขับเคลื่อนบริหารจัดการด้านสุขภาพ ดำเนินการช่วยเหลือภายในพื้นที่และขับเคลื่อนประชาชน ในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อทำให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในการต่อสู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว เรียนรู้การแก้ปัญหาด้านสุขภาพร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนที่ดีขึ้นในอนาคต มีการบังคับใช้มาตรการการป้องกันและเผยแพร่ข้อมูลอย่างทันทั่วถึง การควบคุมบริหารจัดการระบบสาธารณสุขที่ดี การฝึกการให้บริการแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เข้ามาช่วยตรวจสอบและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการผ่านแอปพลิเคชัน ไทยชนะ หมอพร้อม และมีการแบ่งปันองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

6. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านบริการสาธารณะ

ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการการให้บริการสาธารณะ ที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เช่น การงดการเดินทางข้ามจังหวัด การงดให้บริการเดินทางเข้า-ออกเขตพื้นที่เสี่ยง เพื่อการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ในการเดินทาง มีมาตรการการจัดการระบบขนส่งภายใต้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 ปิดให้ผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะทุกประเภทในเขตกรุงเทพฯ ลงทะเบียนเพื่อเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด-19 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ประชาชนใช้บริการขนส่งสาธารณะให้ปลอดภัย จากโควิด-19 การป้องกันตนเองในการเดินทางโดยสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ มีมาตรการให้บุคลากรทุกคนต้องได้รับการตรวจวัดอุณหภูมิทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน หากตรวจพบอุณหภูมิสูงเกินกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ห้ามให้บุคลากรปฏิบัติงานโดยเด็ดขาด มีมาตรการให้บุคลากรหรือพนักงานทุกคนดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด มีการส่งเสริมการบริการสาธารณะออนไลน์เพื่อมุ่งสู่ภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การอบรมการต่ออายุใบขับขี่ การจองคิวทำใบขับขี่ออนไลน์แยกตามหน่วยการให้บริการ การพัฒนาฐานข้อมูลการให้บริการสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มี

การพัฒนาเว็บไซต์บริการสาธารณะ ระดับกระทรวงและจังหวัดให้มีการเชื่อมโยงกับเว็บไซต์บริการสาธารณะที่สามารถใช้ร่วมกันได้ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงเว็บไซต์การให้บริการสาธารณะเพื่อให้บริการแก่ประชาชนผ่านเว็บไซต์บริการสาธารณะแห่งชาติตามแผนที่วางไว้ได้

7. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านมาตรการการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ภาครัฐมีมาตรการการดำเนินงาน แนวทางปฏิบัติ ประกาศ และคำสั่งป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในฐานะวิถีชีวิตใหม่ New Normal ในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันโรค สนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายในระดับพื้นที่ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID) มีการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เพจ สื่อสิ่งพิมพ์ แนวปฏิบัติ. การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการและการประชาสัมพันธ์สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID) ในแต่ละจังหวัด มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประสานงานให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายการป้องกันและการเฝ้าระวังในระดับพื้นที่ มีการกำหนดนโยบาย ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เน้นการทำงานที่บ้าน (Work from home) เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ระหว่างการเดินทาง หรือในที่ทำงาน ลดความเสี่ยงของบุคลากรที่จะนำเชื้อกลับมาสู่บุคคลในบ้าน ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน มีการเรียนออนไลน์และเช็คชื่อนักเรียนผ่านการเปิดกล้อง ทั้งนี้ จิรจิตต์ ทองปรีชา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID -19 เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางของรัฐในการบริหารจัดการการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของรัฐบาล ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษา เพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา

2. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ รัฐบาลได้เร่งรัดออกมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อเยียวยาและบรรเทาผลกระทบให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ ภายใต้มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเศรษฐกิจไทย ครอบคลุมมาตรการด้านการเงินทั้งการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การ

ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มาตรการด้านการคลังทั้งการเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนภาษี การเลื่อนการชำระภาษี รวมทั้งมาตรการเงินโอนเพื่อชดเชยรายได้ให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบมาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายโดยการลดค่าไฟฟ้าและน้ำประปา และการลดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของผู้ประกอบการและลูกจ้าง เพื่อลดผลกระทบและเยียวยาของประชาชน ซึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) กล่าวสนับสนุนว่าภาครัฐควรออกแบบมาตรการให้ตรงจุดและเพียงพอ รวมทั้งเร่งดำเนินมาตรการในช่วงแรกที่เศรษฐกิจได้รับผลกระทบ (front-loaded) เพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบที่จะสะท้อนกลับมาถึง ระบบเศรษฐกิจและช่วยลดต้นทุนต่อเศรษฐกิจในระยะยาว (scarring effects) ซึ่งจะมีมากขึ้นและแก้ไขได้ยาก หากไม่ดูแลอย่างทันที่ อาทิ แรงงานที่ถูกเลิกจ้างอาจจะใช้เวลาในการกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานอีกครั้ง ด้านมาตรการการคลัง ควรเร่งเบิกจ่ายมาตรการเยียวยาและมาตรการพยุงเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะการ อนุมัติโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยาและฟื้นฟู เศรษฐกิจฯ ที่จะสิ้นสุดระยะเวลากู้เงินในเดือนกันยายน 2564 ด้านมาตรการทางการเงินและสินเชื่อ ควรเร่งลด ภาระหนี้ให้กับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ และให้สภาพคล่องทางการเงินผ่านโครงการค้ำประกันสินเชื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันสำหรับในระยะต่อไป ภาครัฐควรให้น้ำหนักกับมาตรการฟื้นฟูโดยเร่งเบิกจ่ายเพื่อรักษาความต่อเนื่องของแรงกระตุ้นภาครัฐ และอาจให้ความช่วยเหลือโดยกำหนดวัตถุประสงค์และเงื่อนไขที่ชัดเจน อาทิ เพื่อรักษาการจ้างงาน หรือเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจให้สอดคล้องกับบริบทใหม่หลัง COVID-19 ซึ่งจะช่วยลดความเปราะบางในตลาดแรงงาน และช่วยยกระดับศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจได้

3. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านวัคซีน มีการ 1) จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดหาวัคซีนโควิด 19 2) จัดตั้งคณะกรรมการวัคซีนแห่งชาติ มีคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญกำหนดแผนการให้วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยให้ข้อเสนอแนะชนิดของวัคซีนที่เหมาะสมในการนำมาใช้ กำหนดลำดับกลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงวัคซีนโควิด 19 3) จัดตั้งคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพซึ่ง กรมควบคุมโรค (2564) กล่าวว่า ขณะนี้วัคซีนโควิด 19 หลายชนิดได้รับการพัฒนาและผลิตสำเร็จ วัคซีนบางชนิดได้รับอนุญาตทะเบียน แบบฉุกเฉิน จากประเทศของบริษัทผู้ผลิตเองและจากประเทศที่นำวัคซีนไปใช้ และวัคซีนบางชนิดอาจจะยังไม่ได้รับอนุญาตทะเบียน แต่รัฐบาลบางประเทศก็นำไปใช้ก่อน สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขคำนึงถึงความปลอดภัยและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ประชาชน ดังนั้นวัคซีนโควิด 19 ทุกชนิดที่นำมาใช้ในประเทศจะต้องผ่านการพิจารณาและยอมรับจากคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ คณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการการให้วัคซีนฯ และคณะทำงานหลายคณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาและภาคส่วน ที่สำคัญจะต้องผ่านการ

พิจารณาอนุญาตขึ้นทะเบียน จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนทุกคนที่สมัครใจรับวัคซีน

4. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลัง มีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย มีการบริหารจัดการการเงินการคลังระดับมหภาคที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ คุณภาพ น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของประชาชน รวมทั้งการบูรณาการการเฝ้าระวังและติดตามเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง อย่างเป็นระบบ จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและการประสานนโยบายการเงินการคลังดำเนินนโยบายทางการคลังเพื่อช่วยเหลือเยียวยาประชาชน และดูแลภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเร่งด่วน ติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อ แก้ไขเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ ฐิติมา ชูเชิด (2564) กล่าวว่า ในช่วงต้นปีรัฐบาลได้ออกมาตรการลดค่าครองชีพ มีแผนจะเร่งเบิกจ่ายเงินเยียวยารอบใหม่ให้ผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่ม เช่น แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร ผู้ประกันตนที่เข้าเกณฑ์แต่หากสถานการณ์โควิดยืดเยื้อ และแหล่งเงินพิเศษเหล่านี้นหมดลง ไม่มีมาเสริมอีก แรงกระตุ้นการคลังอาจลดลง แบงก์ชาติออกมาตรการช่วยเหลือรอบใหม่ในเดือน ม.ค. 64 ขอความร่วมมือให้แบงก์และนอนแบงก์ต่อเวลาช่วยเหลือหนี้รายย่อยจนถึง 30 มิ.ย. 64 และให้สถาบันการเงินช่วยเหลือหนี้ทุกประเภทตามประเภทสินเชื่อและความเสี่ยง โดย ให้เร่งปรับโครงสร้างหนี้ให้เหมาะกับลักษณะธุรกิจและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

5. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน มีการบริการปฐมภูมิและบริการทางด้านสาธารณสุขในฐานะเป็นแกนนำสู่การบูรณาการของบริการสุขภาพ นโยบายและกิจกรรมในพหุภาคส่วนร่วม การเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาชน การสร้างและพัฒนากำลังคนเพื่อกลับไปพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมตามลักษณะพื้นที่ 5 ลักษณะ คือ พื้นที่ ชนบท เมืองและความเป็นเมือง กึ่งเมืองกึ่งชนบท เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พิเศษอื่น ๆ จาก สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ของประเทศไทย มีการแก้ไขปัญหาด้วยมาตรการภาครัฐ ขอความร่วมมือของประชาชนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจน อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) ด้วยระบบการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิที่เข้มแข็ง ทั้งนี้ ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ (2563) สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวว่า จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2019 ที่ผ่านมา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทางสังคม และส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ปัญหาด้านสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่ม เปราะบางทางสังคมหรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ล้วนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาด

ของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) จึงเป็นสิ่งสำคัญ มีการพัฒนาได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน โดยให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาความเดือดร้อน 2) ด้านการพัฒนาสาธารณสุข จัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค 3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนในวงกว้าง ดำเนินมาตรการช่วยเหลือ ด้านปัจจัยสี่เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างเร่งด่วน การจ่ายเงินสงเคราะห์ซึ่งไม่ใช่เงิน เยียวยา 4) ด้านการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักและมาตรการเสริมสำหรับพื้นที่ใช้มาตรการการควบคุมกิจกรรมดำเนินงานเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต 5) ด้านมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันกลุ่มเสี่ยงสำคัญ ใช้มาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค 6) ด้านการกำกับติดตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 7) ด้านมาตรการป้องกันการผลกระทบ COVID - 19 ในภาวะสังคมไทย 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานในช่วงการระบาดของเชื้อ COVID - 19 และ 9) ด้านพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่หลัง COVID - 19 โดยต้องมีการดึงประชาชนและชุมชนและเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังป้องกันโรค

6. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านบริการสาธารณะ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชน ชุมชน และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้มีคุณภาพ เสริมสร้างบทบาทของภาคส่วนอื่นในสังคม และให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่าย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกระบวนการและบทบาทของตนเองในการจัดให้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ ขับเคลื่อนเป้าหมายที่มุ่งเน้นการสื่อสารรับฟังความเห็น การเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วม รวมถึงการส่งเสริมและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เอรวิธ ฤกษ์ชัย (2563) กล่าวว่า ควรนำนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) กระจายสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจากการที่รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) และมอบนโยบายผ่านทางกระทรวง กรม และจังหวัด โดยให้จังหวัดแต่ละจังหวัดสามารถออกคำสั่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของจังหวัดนั้น ๆ โดยสั่งการมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด หากจะกล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นนั้นต้องศึกษาเริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 – มาตรา 254 โดยขอยกสาระสำคัญที่มา 2 มาตรา คือ มาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้จำนวน

และความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน และมาตรา 250 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการ ให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

7. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านมาตรการการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ คือ มาตรการการดำเนินงาน เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค ป้องกันการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในฐานะวิถีชีวิตใหม่ : New Normal ประเมินความเสี่ยงของการระบาด จัดทำแผนประคองกิจการภายในองค์กร (Business Continuity : BCP) เพื่อเตรียมความพร้อม : กรณีการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ ซึ่ง กรมควบคุมโรค (2564) สนับสนุนว่า มาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด 19 ควรจัดให้มีคำแนะนำการเฝ้าระวังป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ติดประกาศในจุดที่เห็นได้สะดวก เพื่อสื่อสาร ให้กับแรงงาน เจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอกที่ต้องเข้ามาประสานและติดต่อได้รับทราบ ต้องสวมหน้ากากอนามัย จัดให้มีจุดวางแอลกอฮอล์หรือเจลล้างมือ หากไม่มีอาการป่วยให้สังเกตอาการตนเอง พิจารณาปรับรูปแบบการทำงาน เช่น มีการจัดให้ทำงานที่บ้าน (Work from home) แบบ online กำหนดการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 - 2 เมตร ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ งดการจัดกิจกรรมสังสรรค์ กำกับดูแลความสะอาดสถานที่อย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ คือ

1) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านความเสี่ยงทางการศึกษาและการเรียนการสอน ค้นพบแนวการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่ถูกปรับใช้กับระบบการศึกษาไทย ถึงแม้ว่าการสอนในลักษณะออนไลน์มีมานานซ้กระยะแล้วก็ตาม แต่การค้นพบครั้งนี้ได้ยืนยันว่ารูปแบบการศึกษาไทยแบบ นิว นอร์มอล (New Normal) จะกลายเป็นกระบวนการจัดการศึกษาลักษณะใหม่ของประเทศไทยและจะกลายเป็นรูปแบบการศึกษาทางเลือกในอนาคต

2) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเยียวยาและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ มาตรการการเยียวยาของรัฐบาลที่ภาครัฐเข้ามาจัดการอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการวิกฤติโรคระบาดนี้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะยื่นมาบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และมาตรการของรัฐบาลในครั้งนี้เป็นการรับมือของรัฐบาลต่อวิกฤติที่แทบจะไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในช่วงเกือบ 1 ช่วงชีวิตมนุษย์ เราจึงจะได้เห็นการจัดการภาครัฐในลักษณะที่ในอดีตไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

3) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านวัคซีน เราจะพบว่าการจัดการด้านสาธารณสุขเป็นประเด็นหลักของการให้บริการสาธารณะในครั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมา เราจะให้น้ำหนักของบริหารภาครัฐแต่เรื่องการจัดการภาคเศรษฐกิจ สังคม หรือการศึกษา แต่ครั้งนี้ภาครัฐต้องเพิ่มคุณภาพการจัดการไปที่เรื่องสาธารณสุข เช่น สุขอนามัยชุมชน การจัดหาวัคซีนที่มีคุณภาพให้ทั่วถึง ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการภาครัฐในอนาคตทำให้เตรียมพร้อมที่จะรับมือทุกสถานการณ์หากเกิดการระบาดของโรคภัยอื่น ๆ ตามมาอีก

4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านการเงินการคลัง นโยบายการคลังของภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสถานการณ์ มีการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังในหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีการกู้เงินเพื่อมาบรรเทาวิกฤติการณ์ในครั้งนี้

5) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน ภาครัฐต้องทำงานร่วมกับภาคประชาชนและชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้รอบรู้หลากหลายด้านเพื่อให้สามารถรับมือการจัดการในวิกฤติแบบนี้ได้ อีกทั้งผู้นำชุมชนต้องมีช่องทางและเครือข่ายในการติดต่อภาครัฐและติดต่อกับประชาชนที่รวดเร็ว

6) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านบริการสาธารณะ ภาครัฐต้องจัดเตรียมบริการสาธารณะในรูปแบบใหม่ หรือ นิว นอร์มอล (New normal) แก่ประชาชน เช่น การจัดที่นั่งรอในสถานที่ราชการแบบเว้นระยะห่าง การให้บริการเจลล้างมือ ไปจนถึงการรักษาความสะอาดของสถานที่ราชการ เป็นต้น

7) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐด้านมาตรการการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่นการจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนในช่วงภาวะวิกฤติ การมีช่องทางให้ประชาชนได้ขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียนในรูปแบบใหม่ การติดต่อระหว่างรัฐและประชาชนจะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรกำหนดมาตรการการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเยียวยาให้แก่ประชาชนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และเยียวยาประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ

เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ให้ทั่วถึง เช่น ประชาชนที่ใช้โทรศัพท์แบบปุ่มกด ไม่สามารถลงทะเบียนออนไลน์เพื่อขอรับเงินเยียวยาได้ ควรผ่านผู้นำท้องถิ่น

1.2 ภาครัฐควรมีมาตรการการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการด้านการเดินทางเข้าออกทั้งในและนอกประเทศที่เข้มงวดมากกว่านี้เพื่อลดการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

1.3 ภาครัฐควรมีมาตรการการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนควบคู่ไปกับการเยียวยาประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ

2.2 ควรศึกษานโยบายของภาครัฐเชิงเปรียบเทียบก่อนเกิดโรคระบาดกับหลังเกิดโรคระบาดโควิด-19

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมควบคุมโรค. (2564). แนวทางการให้บริการวัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด

ปี 2564 ของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมโรค.

กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.

กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการดำเนินงานชุมชนสร้างสุขโดยกลไกตำบลจัดการคุณภาพชีวิตตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยโควิด 19 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.

คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้. (2563). แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของไวรัสโควิด-19. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้.

จิรกิติ ทองปรีชา. (2563). การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID -19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธีระพงษ์ ทศวัฒน์. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (7)9, 40-55.

มณฑล กปิตลาภรณ์. (2564). รายงานอิสระจุดเปราะบางตลาดแรงงานไทยในยุคโควิด-19. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articlesPages/Article_17May2021.aspx.

- สำนักกรรมการ 1. (2563). แผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของไวรัสโควิด-19. กรุงเทพมหานคร : สำนักกรรมการ 1.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 20. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวิมล มธูรส. (2021). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. วารสารสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์. 15 (40), 33-42.
- เอราวัณ ฤกษ์ชัย. (2563). การนำนโยบายป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ไปปฏิบัติกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำไญ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity press: Cambridge.